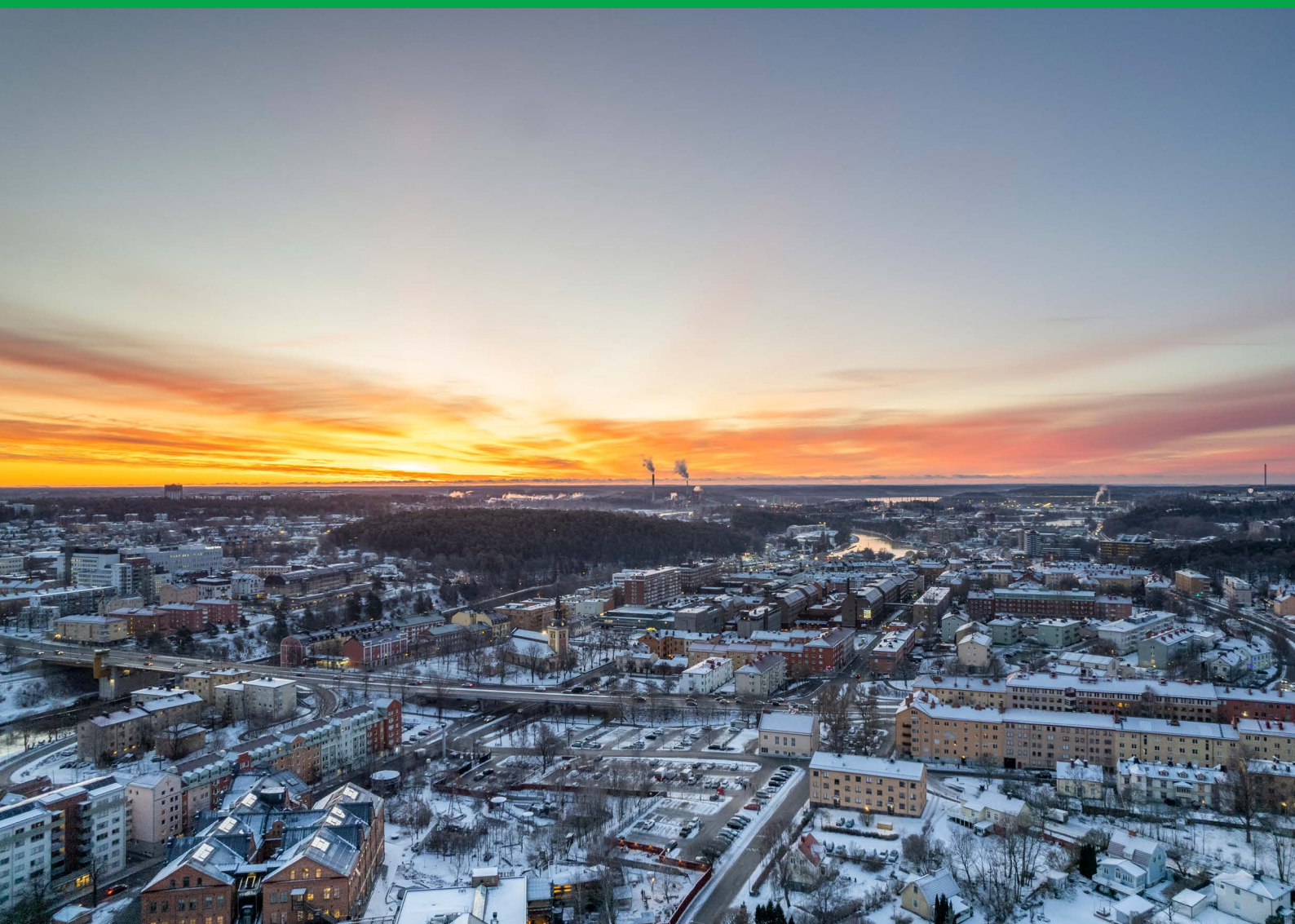

Södertälje
kommun

Energiplan 2023–2030

Södertälje kommun

Dokumentinformation

Syfte

Södertälje kommuns energiplan syftar i första hand till att uppfylla lagen om kommunal energiplanering (1977:439) som anger att varje kommun ska ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Genom detta säkras en långsiktig riktning för kommunens energiförsörjning och därmed ett robust och resurseffektivt energisystem i Södertälje kommun.

Energiplanen ska:

- Vara en handlingsplan för att dels uppnå Mål och Budget och tillhörande kommunfullmäktige mål. Vidare ska handlingsplanen bidra till att genomföra och uppnå miljö- och klimatstrategin.
- Utgöra en plattform för kommunens koncernövergripande samarbete i energifrågor för att möjliggöra resurseffektiv omställning av energisystemet mot år 2030.
- Bidra till regionala, nationella och internationella hållbarhetsmål, däribland Agenda 2030.

Användning och uppföljning

Energiplanen vänder sig i första hand till tjänstepersoner och förtroendevalda i Södertälje kommunkoncern. Kommunkoncernen omfattar den kommunala organisationen med dess politiker och tjänstepersoner, det kommunala bolaget Telge AB och dess hel- samt delägda bolag.

För respektive åtgärd finns nämnd och/eller bolag utpekad som ansvarig för genomförande. Energiplanen prioriteras och integreras i Mål och budget. Uppföljning sker dels via berörda kommunfullmäktige mål, dels inom ramen för ordinarie uppföljning av miljö- och klimat. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att rapportera sina resultat till kommunstyrelsens kontor som i sin tur ansvarar för en övergripande summering av framdriften till den politiska ledningen.

Energiplanen kan även användas för att visa kommunkoncernens ambitioner på området för externa intressenter (t.ex. kommuninvånare och verksamheter inom kommunen).

Giltighetstid

Energiplanen gäller till år 2030 och ska under giltighetstiden aktualitetsprövas och revideras om behov uppstår.

Omfattning

Energiplanen omfattar produktion, distribution och användning av energibärare som sker inom kommunkoncernen samt hos boende och verksamheter inom Södertälje kommuns geografiska område. Detta inkluderar även energianvändning inom transportsektorn. Ansvar och aktiviteter fokuserar på åtgärder som genomförs inom kommunkoncernens verksamheter. Åtgärderna omfattar sådant som kommunkoncernen har direkt rådighet över samt sådant som kommunkoncernen kan påverka genom att skapa förutsättningar för andra att bidra till kommunens mål. Åtgärderna omfattar även sådant som koncernen kan ha inverkan på genom påverkansarbete regionalt, nationellt eller internationellt.

Process för framtagande

Energiplanen har tagits fram under åren 2021–2023, i brett samarbete med representanter från kommunförvaltningen och de kommunala bolagen. Tvärgående arbetsgrupper har tagit fram underlag inför workshops med ledningsgrupper inom de kommunala bolagen.

Energiplan 2023–2030, Södertälje kommun

Dnr: KS 2023/000048

Fastställt av: Kommunfullmäktige 2023-12-18

Giltighet: 2030-12-31

Ansvar för uppföljning och revidering: Kommunstyrelsen

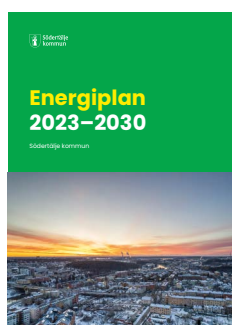
Dokumentansvar: Kommunstyrelsens kontor

Grafisk produktion: Roxx Communication Group AB

Läsanvisningar

Energiplanen 2023–2030 är en politiskt beslutad handlingsplan. Kunskapsunderlaget är antagen tillsammans med Energiplanen och ger stöd till verksamheterna i arbetet med energiplanens beslutade åtgärder.

Du läser
nu denna
del

Energiplan 2023–2030

Innehåller åtgärder och ansvariga för dessa. Bör läsas i sin helhet av alla berörda.

Åtgärderna i energiplanen beskrivs i fyra rubriker:

1. **Bakgrund:** Ger en kort bakgrundsbeskrivning till varför åtgärden behövs och vad den syftar till att åstadkomma. En längre bakgrundsbeskrivning med ytterligare motivering och förklaring till åtgärdens ursprung och syfte, fler tekniska detaljer samt inspiration till hur åtgärden skulle kunna hanteras finns att läsa i kunskapsunderlaget till energiplanen.
2. **Förväntat resultat:** De effekter som åtgärden förväntas resultera i.
3. **Möjliggörare:** Konkreta förslag som aktörerna kan börja arbeta med i närtid och som tillsammans bedöms skapa förutsättningar för att åtgärdens förväntade resultat ska kunna nås. Det kan krävas fler och/eller andra möjliggörare än de som listas här för att nå åtgärdens förväntade resultat.
4. **Ansvarig för åtgärd:** Verksamheter inom kommunkoncernen som bedöms utgöra nyckelaktörer för att tillsammans, och i samverkan med eventuella externa aktörer, kunna utföra åtgärden. Verksamheterna arbetar inom sina respektive lagrum, ägardirektiv och liknande. Verksamheterna bidrar utifrån sina respektive roller och ansvarsområden där möjliggörarna är förslag på hur verksamheten förväntas bidra till åtgärden.

Målgrupp: Beskriver den målgrupp som åtgärdens förväntade resultat ämnar ge effekt för. Mer om "Målgrupper och möjlighet att påverka" på sidan 16.

Kunskapsunderlag till Energiplan 2023–2030

Framtaget under processen med energiplanen för att ge stöd till verksamheterna i arbetet med energiplanens beslutade åtgärder. Innehåller fördjupande resonemang av energiplanen kring val av åtgärder och nuläge i syfte att ge kontext och förståelse.

Första delen utgör en vägledning till åtgärderna till energiplanen.

- Det rekommenderas att aktörer som tilldelats ansvar för någon åtgärd i energiplanen läser tillhörande vägledning.
- Avsnittet om systemsyn på energi och klimat rekommenderas att alla berörda läser för att skapa bred förståelse och samsyn.
- Kan läsas vid intresse, antingen i sin helhet eller som fristående avsnitt för varje enskild åtgärd.

Andra delen utgör förutsättningar till energiplanen – bland annat ramverk, interna styrdokument som har koppling till energiplanen samt begrepp och definitioner.

- Kan läsas vid intresse, exempelvis för att få fördjupad förståelse för hur kommunens energibalans såg ut vid energiplanens framtagande eller hur planen relaterar till andra styrdokument i kommunen.

Innehåll

Energiplan 2023–2030

Förutsättningar	5
Åtgärder	6
Målgrupper och möjlighet att påverka	16

Energiplan 2023–2030

Ett robust och resurseffektivt energisystem är en grundförutsättning för att kommunen ska kunna nå sina övergripande mål och samtidigt växa. För att möjliggöra den önskade utvecklingen av Södertälje kommuns energisystem behöver åtgärder genomföras av aktörer inom kommunkoncernen och i kommunen i stort. Kommunkoncernens åtgärder behöver genomföras såväl inom kommunkoncernens direkta rådighetsområde som genom påverkansarbete med inspiration och uppmuntran. Åtgärderna behöver även skapa fysiska förutsättningar för medborgare och näringsliv att bidra till den önskade utvecklingen.

Åtgärder som vidtas inom ramen för Energiplanen ska därmed ge förutsättningar för ett robust och resurseffektivt energisystem i kommunen på lång sikt. Samtidigt är det kritiskt att åtgärder vidtas snabbt för att reducera växthusgasutsläppen till atmosfären och mycket, såväl globalt, nationellt och lokalt, kan hända till år 2030. Energiplanen ska därför öppna för agila och flexibla lösningar som möjliggör nyttjande av dagens och framtidens förutsättningar samtidigt som åtgärderna ska bidra till utveckling på såväl kort som lång sikt.

Förutsättningar

Tre utgångspunkter har identifierats för arbetet med kommunens energiförsörjning framöver. Dessa utgångspunkter fungerar som vägvisare i utvecklingen av kommunens energisystem mot ökad robusthet och resurseffektivitet för en växande kommun. Med kommunens energiförsörjning avses produktion, distribution och användning av energibärare inom kommunen. Det lokala energisystemet påverkar och påverkas av omvärlden, såväl genom den sammankoppling av fysisk infrastruktur som genom marknadsutveckling, samhällstrender samt politik och styrmedel.

Energisystemet står inför förändring

- Omställning sker på lokal, regional, nationell och internationell nivå, och dessa nivåer är sammankopplade. Det är viktigt att, vid lokala beslut, utgå från bred systemsyn och konsekvensperspektiv för att säkerställa utveckling av ett robust och resurseffektivt energisystem.
- Omställningen kommer att kräva ledarskap, mod och innovation.

Nyckelord: *systemsyn, arbeta proaktivt, agilt förhållningssätt, mod*

Fokus på det som kommunkoncernen har rådighet över

- Den kommunala förvaltningen och de kommunala bolagen har tillsammans stor möjlighet att direkt och indirekt påverka och möjliggöra omställningen av det lokala energisystemet.
- Kommunkoncernen har begränsade resurser, varför viktiga insatsområden behöver identifieras och åtgärder med stor potential att ge hög effekt för insatta resurser bör prioriteras.

Nyckelord: *påverka, möjliggöra, prioritera, bibehålla och/eller utveckla*

Samordning nödvändigt för en robust och resurseffektiv energiomställning

- Samordning inom kommunkoncernen och med invånare, lokalt näringsliv, regionen och nationellt är nödvändigt för utvecklingen av energisystemet mot ökad robusthet och resurseffektivitet.
- Södertälje kommun har ett välutvecklat lokalt näringsliv som kan ta en viktig roll för klimatomställningen nationellt och internationellt. Genom att hitta synergier och gemensamma affärer inom kommunkoncernen samt tillsammans med externa parter kan en attraktiv och resurseffektiv utveckling möjliggöras.

Nyckelord: *samordning, synergi, affärsmöjligheter, attraktiv kommun*

Åtgärder

Åtgärderna har delats in i **två övergripande perspektiv**, vilka bygger på ett par viktiga knäckfrågor som kommunkoncernen behöver hantera för att möjliggöra resurseffektiv och hållbar utveckling av Södertäljes lokala energisystem.

PERSPEKTIV

1

Organisatorisk förmåga i Södertälje kommunkoncern

Utveckla samarbetet inom och mellan förvaltningen och bolagen samt säkra kommunkoncernens förmåga att hantera en förändring av energisystemet.

1. Identifiera och tydliggör vilken roll respektive verksamhet inom kommunkoncernen har, och ska ha, för att bidra till den önskade utvecklingen av kommunens energiförsörjning.
2. Utveckla beslutsunderlag och rutiner som möjliggör att prioritera aktiviteter som ger långsiktiga nyttor för energisystemet och klimatet, till exempel i samband med budgetprocesser, investeringsbeslut och upphandling.
3. Utveckla organisationens arbetsprocesser och rutiner för att möjliggöra samarbete och hantera samhällstransformationen, dvs kommunkoncernens förmåga att hantera förändringen i energisystemet.
4. Säkerställ att kommunkoncernens samtliga verksamheter har förmåga att förebygga och motstå uppkomna störningar i energiförsörjningen i ett energilandskap i förändring.

PERSPEKTIV

2

Energisystemets förmåga

Säkerställ robust och resurseffektiv tillförsel, distribution och användning av energi.

5. Utveckla befintliga och nya affärs-
möjligheter kopplat till samhälls-
och energiomställningen.
6. Nyttja potential för ökad lokal el-
produktion samt utred mål för andel
av total el- och eleffektkonsumtion
inom kommunens geografiska
område som bör motsvaras av lokal
elproduktion. Utredningen ska även
undersöka möjliga mål för andra
energiformer och -lagring.
7. Arbeta kontinuerligt för effektiv
energi- och effektanvändning inom
kommunkoncernen vad gäller
såväl uppvärmning, elanvändning
och transporter som material- och
resursutnyttjande.
8. Arbeta kontinuerligt med att skapa
förutsättningar för effektiv energi-
och effektanvändning för alla som
bor och verkar i Södertälje.
9. Arbeta kontinuerligt med att skapa
förutsättningar för transportsektorns
omställning, ökad effektivitet och
minskad klimatbelastning.

ÅTGÄRD 1

Identifiera och tydliggör vilken roll respektive verksamhet inom kommun-koncernen har, och ska ha, för att bidra till den önskade utvecklingen av kommunens energiförsörjning.

Bakgrund

Utvecklingen de kommande tio åren behöver gå fort, varför långsiktighet i riktning och tillräckliga resurser behövs snarast. Kopplat till kommunens energiförsörjning finns idag otydlighet gällande roll, ansvar och förutsättningar som respektive verksamhet i kommun-koncernen har. Detta försvårar långsiktig planering, samverkan och resurstillsättning. Hinder upplevs bland annat i samordning och samarbete pga. ägardirektiv och avkastningskrav, där avkastningskrav styr mot kortsiktiga investeringar. I dessa avseenden behöver kommunkoncernens styrning förtydligas, utvecklas och samordnas för att möjliggöra en resurseffektiv omställning av det lokala energisystemet.

Förväntat resultat

- Styrningen skapar förutsättningar för samordning, effektiva genomförandeprocesser och hantering av målkonflikter.
- Upplevd tydlighet i roll och ansvar för kommunens energiförsörjning hos respektive verksamhet.
- Goda förutsättningar för verksamheterna att utveckla sin roll och därmed samarbeten inom och utanför kommunkoncernen.
- Förutsättningar finns för att fatta beslut om långsiktiga investeringar som skapar nytta för energi- och klimatomställningen och för kommunen.
- Ge en grund för att effektivt kunna genomföra övriga åtgärder (2–9) i Energiplanen.

Möjliggörare

- Framtagen och beslutad gemensam bild av den önskade utvecklingen av kommunens energiförsörjning, inklusive rollfördelning för kommunkoncernens verksamheters bidrag till detta, utifrån gällande lagrum.
- Uppdaterade och samordnade ägardirektiv till bolagen, utifrån gällande lagrum.
- Mål- och budgetuppdrag för förvaltningen är samordnade med bolagens ägardirektiv.
- Diversifierade avkastningskrav för specifika energi- och klimatåtgärder.
- Beslutade riktlinjer för rollfördelning mellan Telge, Söderenergi och förvaltningen.
- Roll och modell framtagen för uppföljning och rapportering inom kommunkoncernen.
- Resurser tillsatta för den verksamhet som fått uppdraget att övergripande samordna kommunens energiförsörjning.

Ansvarig för åtgärd

- Kommunstyrelsen (ledning)
- Koncernstyrelse Telge AB (ledning)

Målgrupp

Egen verksamhet

**Utveckla
samarbetet
inom och mellan
förvaltningen och
bolagen samt
säkra kommun-
koncernens
förmåga att hantera
en förändring av
energisystemet**

ÅTGÄRD 2

Utveckla beslutsunderlag och rutiner som möjliggör att prioritera aktiviteter som ger långsiktiga nyttor för energisystemet och klimatet, till exempel i samband med budgetprocesser, investeringsbeslut och upphandling.

Bakgrund

Förvaltningen och bolagen har tillsammans, internt och i samverkan med andra, stora möjligheter att direkt och indirekt påverka och möjliggöra omställningen av det lokala energisystemet. Utveckling och omställning av energisystemet behöver emellertid ske fort och kommunkoncernen har begränsade resurser, varför snabba och smidiga prioriterings- och beslutsprocesser blir viktiga möjliggörare framöver. Kommunkoncernen behöver, på alla ledningsnivåer, kunna styra och prioritera de åtgärder som ger mest nytta för insatta resurser med avseende på inte bara ekonomi utan även parametrar som trygg energiförsörjning, klimat, arbetstillfällen och attraktionskraft. Precis som för ekonomiska beslut bör exempelvis påverkan på klimatet bedömas utifrån underlag som tar hänsyn till de fulla konsekvenserna, positiva och negativa, som åtgärden medför för klimatet och energiförsörjningen.

Förväntat resultat

- Snabbare och smidigare beslutsprocesser för prioritering av kommunkoncernens resurser.
- Åtgärder och aktiviteter som genomförs i kommunen leder till önskad effekt för bland annat gynnsamt ekonomiskt utfall för kommunkoncernen som helhet samt minskad global klimatpåverkan.
- Kommunkoncernens verksamhets- och affärsutveckling tar hänsyn till omställningen i energisystemet.

Möjliggörare

- Beslut om hur långsiktiga effekter av energi- och klimatåtgärder ska bedömas, där framåtblickande systemperspektiv är en förutsättning.
- Beslutade riktlinjer för hur åtgärder och investeringar ska utvärderas utifrån interna och externa effekter, däribland energisystemet men även tex ekonomi, klimatnytta, påverkan på det lokala energisystemets robusthet, lokal miljö, attraktionskraft, arbetstillfällen m.m.
- Framtagna rutiner och riktlinjer är inarbetade i portföljstyrningen för Telge.
- Framtagna riktlinjer för hur inköp och upphandlingar ska utvärderas och följas upp utifrån den för energisystemets önskade utveckling.
- Rollfördelning är tydliggjord (Åtgärd 1)

Ansvarig för åtgärd

- Kommunstyrelsen (ledning)
- Koncernstyrelse Telge AB (ledning)

Målgrupp

Egen verksamhet

ÅTGÄRD 3

Utveckla organisationens arbetsprocesser och rutiner för att möjliggöra samarbete och hantera samhällstransformationen, d.v.s. kommunkoncernens förmåga att hantera förändringen i energisystemet.

Bakgrund

Ett flexibelt och agilt arbetssätt är viktigt för att klara av att hantera att energisystemet ska förändras och kommunen ska växa de kommande åren. Rätt aktörer behöver involveras i rätt skede, vilket ofta innebär att fler aktörer behöver engageras tidigt. Det behöver också finnas tydliga rollfördelningar, samarbetsrutiner och kanaler/resurser för samverkan. Befintliga arbetsprocesser och rutiner behöver därför utvecklas och anpassas till de nya förutsättningarna och kommande utmaningar. Det finns idag stor kunskap och kompetens i frågor som rör energisystemet och klimatomställningen inom kommunkoncernen. Förändrade förutsättningar och behov leder dock till att denna kunskap ständigt behöver utvecklas och delas av allt fler parter. Kunskaps- och kompetensnivån behöver anpassas till förutsättningarna inom olika delar av kommunkoncernens verksamheter.

Förväntat resultat

- Effektivare planeringsprocesser då berörda parter involveras i tidiga skeden.
- Samordnad infrastruktur- och bebyggelseutveckling.
- Ökad och delad kunskap och kompetens inom kommunkoncernen.
- Minskad risk för suboptimering, t.ex. att mark behöver grävas upp flera gånger eller att viktig infrastruktur dimensioneras fel.
- Ökad förmåga att hantera målkonflikter.

Möjliggörare

- Kartläggning genomförd över dagens rutiner och vad som fungerar bra respektive mindre bra i dessa.
- Framtagna och beslutade
 - Kritiska kunskapsområden inom olika delar av kommunkoncernen, eventuella kunskapsbehov samt tillgängliga kunskapsbärare.
 - Kritiska planeringsprocesser, t.ex. samordning av ny lokal energiproduktion eller byggnation av nya områden.
 - Behov av kanaler och resurser för samverkan.
 - Behov av samordning av omvärldsbevakning inom energi och klimat.
- Beslutade riktlinjer för hantering av potentiella målkonflikter.
- Framtagna och beslutade förbättringsförslag, t.ex. nya rutiner.
- Rollfördelning är tydliggjord (Åtgärd 1).

Ansvarig för åtgärd

- Kommunstyrelsen (ledning)
- Stadsbyggnadsnämnden
- Tekniska nämnden
- Kommundelsnämnderna
- Koncernstyrelse Telge AB (ledning)
- Samtliga bolagsstyrelser (framför allt Telge Nät, Telge Fastigheter, Telge Bostäder, Söderenergi)

Målgrupp

Egen verksamhet

ÅTGÄRD 4

Säkerställ att kommunkoncernens samtliga verksamheter har förmåga att förebygga och motstå uppkomna störningar i energiförsörjningen i ett energilandskap i förändring.

Bakgrund

Samhällets pågående energi- och klimatomställning skapar förändrade förutsättningar för den lokala energiförsörjningen och kommer att göra så under lång tid framöver. Risker i alla verksamheter avser bland annat lokal kapacitets- och elfektbrist, dvs strömavbrott. Klimatförändringarnas påverkan på energiinfrastrukturen och ökat beroende av variabel och icke planerbar produktion är andra risker för energisystemets robusthet. Dessa risker och sårbarhetsaspekter behöver beaktas i allt utvecklingsarbete av kommunens energisystem. Rutiner och processer för risk- och sårbarhetshantering behöver därför kontinuerligt anpassas och vidareutvecklas för att hantera såväl omställningen som nya utmaningar och risker i det framtida energisystemet. Det försämrade säkerhetspolitiska läget har också ökat behovet av att se över den lokala energiförsörjningens motståndskraft i händelse av kris och krig. Detta kan gälla såväl fysiska attacker som digitala attacker och påverkansarbete.

Förväntat resultat

- Robust energiförsörjning.
- Förmåga att upptäcka och hantera störningar i kommunens energiförsörjning.

Möjliggörare

- Alla verksamheter har risk- och sårbarhetsanalyser som hanterar energiförsörjningen i ett energilandskap i förändring.
- Rutin framtagen för hur risk- och sårbarhetsaspekter ska beaktas vid planering och utvecklingsarbete av energiförsörjning i kommunen.
- Alla verksamheter har uppdaterade kontinuitetsplaner som hanterar energiförsörjningen i ett energilandskap i förändring.
- Rollfördelning är tydliggjord (Åtgärd 1).

Ansvarig för åtgärd

- Samtliga nämnder
- Samtliga bolagsstyrelser

Målgrupp

Egen verksamhet

Alla verksamheter behöver se över sin risk- och sårbarhetsanalys.

ÅTGÄRD 5**Utveckla befintliga och nya affärsmöjligheter kopplat till samhälls- och energiomställningen.****Bakgrund**

Att framstå som ledande av utvecklingen kan bidra till attraktivitet för näringsliv, invånare och medarbetare. Många kommuner vill därför gärna vara den ledande eller mest innovativa. Samtidigt har kommunen begränsade resurser och behöver prioritera inom vilka områden man satsar. Södertälje står inför flera olika utvecklingsmöjligheter och behöver ta fram tydliga riktlinjer för vad som avgör om man ska satsa resurser inom specifika frågor. Exempel på aspekter som kan beaktas i riktlinjerna är skapade arbetstillfällen, ekonomiska fördelar med att vara först på bollen, att satsningen bedöms ha särskilt goda förutsättningar att lyckas i Södertälje jämfört med andra kommuner, eller att satsningen bedöms särskilt viktig för att öka leveranssäkerheten i någon del av kommunens energiförsörjning. Södertälje är positiva till lokala energisamarbeten samt sektorsövergripande samverkan och utvecklar affärsmodeller som stödjer en sådan utveckling. Exempel på intressanta affärs- och innovationsområden som kommunkoncernen själva och i samverkan med andra idag satsar, eller skulle kunna satsa på, är negativa utsläpp med koldioxidinfångning (bio-CCS och biokol), lagring eller/och vätgasproduktion, en flexibilitetsmarknad för el-handel och logistikcenter för fossilfria transporter etc.

Förväntat resultat

- Energisystem i balans där kommunkoncernen bidrar till förutsättningar och nyttjar möjligheterna.
- Affärsmöjligheter skapas av energiomställningen för koncernens bolag och lokalt näringsliv.
- Träffsäkra prioriteringar för långsiktig leveranssäkerhet samt minskad negativ miljö- och klimatpåverkan.

Möjliggörare

- Checklista framtagen på kriterier för affärsnytta som inkluderar energiomställningen i regionen, kommunen och kommunkoncernen.
- Affärs- och Innovationsområden är tydliga i uppdrag och ägardirektiv inkl tillgängliga resurser.
- Identifierade möjliga samarbetspartners och affärsmöjligheter, på kort och längre sikt, implementerade i affärs-/verksamhetsplanering.
- Externa finansieringsmöjligheter för att utveckla befintliga och nya affärer (EU, nationella bidrag) nyttjade.
- Pilotprojekt/förstudier kopplat till samhälls- och energiomställningen initierade.
- Rollfördelning är tydliggjord (Åtgärd 1).

Ansvarig för åtgärd

- Samtliga bolagsstyrelser

Målgrupp

Egen verksamhet

Säkerställ robust och resurseffektiv tillförsel, distribution och användning av energi.

ÅTGÄRD 6

Nyttja potential för ökad lokal elproduktion samt utred mål för andel av total el- och eleffektkonsumtion inom kommunens geografiska område som bör motsvaras av lokal elproduktion. Utredningen ska även undersöka möjliga mål för andra energiformer och lagring.

Bakgrund

El- och eleffektbehovet väntas öka mycket i Sverige och i Södertälje under kommande år (se mer i vägledningen, del 2). För att säkerställa det lokala elsystemets robusthet och minska risken för lokal effekt- och kapacitetsbrist behövs, utöver åtgärder på användarsidan, mer lokal produktion av eleffekt samt vidareutvecklad eldistributionskapacitet. Elsystemet hänger ihop i Nordeuropa. Genom att ha mer lokal produktion av el minskas behovet av elimport från överliggande nät och kan därigenom bidra till att minska behovet av elproduktion med högre klimatbelastning i andra delar av det sammanhängande elnätet.

Södertälje kommun har särskilt goda förutsättningar för lokal elproduktion i kraftvärmeverk och med solkraft, men det finns även möjligheter för andra energislag. Ökad produktion vid kraftvärmeverk i kommunen bidrar till att avlasta elsystemet såväl genom ett minskat elbehov för uppvärmning som genom ökad tillgänglighet av lokal, planerbar eleffekt. Lagring av energi kan också bidra till att avlasta elsystemet och öka nyttjandegraden av lokal elproduktion.

Förväntat resultat

- Långsiktigt säkerställd tillgång på el-och eleffekt i kommunen, givet förutsättningar med ett förväntat kraftigt ökat behov, ökad andel variabel produktion i elsystemet och behov av elnätutbyggnad.
- Tydliga förutsättningar för ökad lokal elproduktion i kommunen med avseende på långsiktiga planeringsförutsättningar, smidiga processer, marktilldelning, samordning etc.
- Södertälje bidrar till långsiktig robust och resurseffektiv elförsörjning lokalt och avlastar därmed det nordeuropeiska elsystemet.

Möjliggörare

- Utredning av utveckling av framtida elenergi- och effektbehov i kommunen framtagen.
- Utredning av potential för lokal elproduktion av olika kraftslag framtagen.
- Utredning av ny kraftvärme framtagen.
- Utredning om konsekvenser av olika mål för lokal försörjning av el och eleffekt framtagen.
- Utredningen om möjliga mål för andra energiformer och -lagring framtagen.
- Mål för lokal försörjning av el och eleffekt beslutade.
- Rollfördelning är tydliggjord (Åtgärd 1).

Ansvarig för åtgärd

- Kommunstyrelsen (ledning)
- Stadsbyggnadsnämnden
- Tekniska nämnden
- Kommundelsnämnderna
- Koncernstyrelse Telge AB (ledning)
- Bolagsstyrelser

Målgrupp

Leverantörer

Egen verksamhet

Samhälle och näringsliv

ÅTGÄRD 7

Arbeta kontinuerligt för effektiv energi- och effektanvändning inom kommunkoncernen vad gäller såväl uppvärmning, elanvändning och transporter som material- och resursutnyttjande.

Bakgrund

Kommunkoncernen har arbetat med energieffektivisering kontinuerligt sedan många år tillbaka och stadigt reducerat behovet samtidigt som staden vuxit. Energieffektivisering har fått ökat fokus under de senaste åren på grund av bland annat lokala kapacitetsutmaningar, mer volatila energipriser och inte minst det pågående kriget i vårt närområde som bidragit till vad som av många beskrivs som en energikris. Fokus har dock skiftat från generell energieffektivisering (t.ex. kWh/m²) till förståelse för vikten av effektiv energianvändning som skiljer på användning av olika energibärare vid olika tidpunkter. Sammantaget innebär detta att nya krav ställs på hur kommunkoncernen arbetar med att effektivisera när, var och hur energi används för olika syften. Kommunkoncernen behöver därför kontinuerligt utveckla sin förmåga arbeta med effektiv effekt- och energianvändning i ett energilandskap i förändring.

Förväntat resultat

- Kommunkoncernen är en föregångare och inspirationskälla för kommunen i stort genom att i sina verksamheter, transporter m.m. använda energi effektivt, dvs rätt energi på rätt plats vid rätt tillfälle.
- Hög utnyttjandegrad av kommunkoncernens resurser, såsom lokaler, laddinfrastruktur och fordon.
- Kommunkoncernens medarbetare har goda förutsättningar att nyttja energi effektivt och därmed agera ambassadörer ut mot kommunens medborgare och näringsliv. Nya betenden som bidrar till effektiv energianvändning i vardagen och på arbetsplatsen.
- Hög utnyttjandegrad av kommunkoncernens resurser, såsom lokaler, laddinfrastruktur och fordon.

Möjliggörare

- Kunskapshöjande aktiviteter utförda för medarbetare inom kommunkoncernen i syfte att påverka beteende kopplat till effektiv energianvändning.
- Utredning genomförd av tekniska effektiviseringsåtgärder, fysiska och digitala, som ger ekonomi-, energi- och klimatnytta. Åtgärder som bedöms ge störst effekt för insatta resurser prioriteras och blir genomförda inom ordinarie affärsplanering/kontorsplanering. Exempel på möjliga åtgärder är:
 - smart styrning av fastigheter
 - laddinfrastruktur vid verksamheterna
 - samlastning, ruttoptimering
 - samordnad laddinfrastruktur för tunga transporter.
- Fysiska förutsättningar skapade för att förenkla beteendeförändringar hos kommunkoncernens medarbetare t.ex. cykelparkering, främja nyttjande av kollektivtrafik, samåkning för tjänsteresor, tjänstecykel och fossilfria tjänstefordon.
- Nya affärsmodeller framtagna som möjliggör delning av kommunkoncernens lokaler, laddinfrastruktur etc. för andra när de inte nyttjas av egen verksamhet.
- Rollfördelning är tydliggjord (Åtgärd 1).

Ansvarig för åtgärd

- Samtliga nämnder
- Samtliga bolagsstyrelser

Målgrupp

Egen verksamhet

ÅTGÄRD 8**Arbeta kontinuerligt med att skapa förutsättningar för effektiv energi- och effektanvändning för alla som bor och verkar i Södertälje.****Bakgrund**

För att lyckas med en resurseffektiv energiomställning där energisystemet är i balans behöver hela samhället engageras och hjälpa till. Kommunkoncernen kan på olika sätt påverka energianvändningen inom kommunen genom att skapa förutsättningar för näringsliv och invånare att nyttja energi effektivt. Bolagen och förvaltningen har alla möjlighet att bidra genom sina respektive kontaktytor och affärsrelationer. Samordning är centralt för bästa resultat. Genom den fysiska planeringen samt genom information, rådgivning, incitament och inspiration kan kommunkoncernen uppmuntra till och underlätta för hållbara val.

Förväntat resultat

- Invånare och näringsliv i Södertälje kommun är engagerade och bidrar till att underlätta energi- och klimatomställningen.
- Kommunens tillväxt sker med bibehållen och vidareutvecklad robust och resurseffektiv energiförsörjning.
- Effektivt nyttjande av lokala energinät genom minskat specifikt toppeffektbehov i el- och fjärrvärmenät.

Möjliggörare

- Kunskaphöjande aktiviteter, i syfte att påverka beteende kopplat till effektiv energi-användning, riktade till boende och verksamma i Södertälje utförda.
- Utvecklad Energi- och klimatrådgivning i Södertälje kommun.
- En lokal kraftbalansrapport framtagen och årligen kommunicerad till berörda och intresserade aktörer i Södertälje kommun.
- Beslut taget om möjligheten att överordnat kunna styra kundernas förbrukning av fjärrvärme genom digital infrastruktur. Utredning genomförd av
 - tekniskt behov och potential
 - kundernas intresse och möjliga attraktiva avtalsstrukturer.
- Hinder och möjligheter för en lokal flexibilitetsmarknad för elnätområde Södertälje/ Nykvarn utredda.
- Rollfördelning är tydliggjord (Åtgärd 1).

Ansvarig för åtgärd

- Kommunstyrelsen (framförallt näringslivsavdelningen, enheten för Utredning och Hållbarhet)
- Stadsbyggnadsnämnden
- Miljönämnden
- Kommundelsnämnderna
- Koncernstyrelse Telge AB (ledning)
- Bolagsstyrelser (framförallt Telge Bostäder, Telge Fastigheter, Tom Tits Experiment, Telge Nät, Söderenergi)

Målgrupp

Kunder och medborgare

Samhälle och näringsliv

ÅTGÄRD 9**Arbeta kontinuerligt med att skapa förutsättningar för transportsektorns omställning, ökad effektivitet och minskad klimatbelastning.****Bakgrund**

Transporter och resande står för en stor del av energi- och bränsleanvändningen samt utsläppen av växthusgaser i Södertälje kommuns geografiska område. Detta gäller särskilt vägtrafiken. Ett aktivt arbete med mobilitet och transportfrågan, för att reducera utsläppen av växthusgaser och göra energi- och bränsleanvändningen mer resurseffektiv, blir därmed en viktig pusselbit i arbetet med att minska kommunens klimatpåverkan och skapa en attraktiv stad. För att klara detta kommer det att krävas insatser från kommunkoncernens sida på flera fronter såväl för att reducera transportarbete som att möjliggöra för nyttjande av mer energieffektiva fordon samt bränslen med minskat fossilt innehåll. Möjliggörare innefattar bland annat genomtänkt samhällsplanering, samverkan och kommunikation. Södertälje kommun har goda förutsättningar att bidra till transportsektorns omställning lokalt och nationellt genom bland annat pågående och vidareutvecklade samarbeten med regionen och lokalt näringsliv samt att nyttja kommunens hamn som en logistikhubb i Stockholmsregionen.

Förväntat resultat

- Europealedande på hållbar godslogistik.
- Utvecklad infrastruktur för fossilfria transporter på väg, järnväg och sjö.
- En fossilbränslefri och resurseffektiv transportsektor lokalt och regionalt.
- Ökad transporteffektivitet, inklusive minskat transportarbete i förhållande till antalet invånare.

Möjliggörare

- Fossilfri godslogistik utvecklad av Södertälje Hamn i samverkan med andra aktörer.
- Utvecklad trafikstrategi till en mobilitetsstrategi som är mer offensiv inom transporteffektivitet, robusthet och hållbarhet.
- Utvecklad laddinfrastruktur samt tankstationer för andra fossilfria bränslen.
- Samverkan med lokalt näringsliv bedriven för att utveckla nya tekniska och affärsrelaterade mobilitetslösningar.
- Ökad kunskap och kompetens inom kommunen och i resten av samhället runt transportsektorn. Ett kunskapscentrum inom hållbar godslogistik skapat.
- Rollfördelning är tydliggjord (Åtgärd 1).

Ansvarig för åtgärd

- Kommunstyrelsen (framförallt näringslivsavdelningen)
- Stadsbyggnadsnämnden
- Tekniska nämnden
- Kommundelsnämnderna
- Koncernstyrelse Telge AB (ledning)
- Bolagsstyrelser (framförallt Södertälje Hamn, Telge Nät)

Målgrupp

Kunder och medborgare

Samhälle och näringsliv

Målgrupper och möjlighet att påverka

Kommunkoncernen kan påverka det önskade läget i Miljö- och klimatstrategin såväl direkt, t.ex. genom att föregå med gott exempel i organisationen, som indirekt genom att t.ex. styra utvecklingen mot en hållbar stad och landsbygd och därmed ge förutsättningar för medborgare och verksamma i kommunen att kunna leva så hållbart och hälsosamt som möjligt. Detta gäller även för att utveckla ett robust och resurseffektivt energisystem i Södertälje. Figur 1 nedan visar exempel på kommunkoncernens möjligheter att påverka på olika nivåer. Ju längre ut i cirkeln desto svårare är det att se och mäta effekten men trots det kan kommunkoncernen påverka utvecklingen.

DIREKT PÅVERKAN

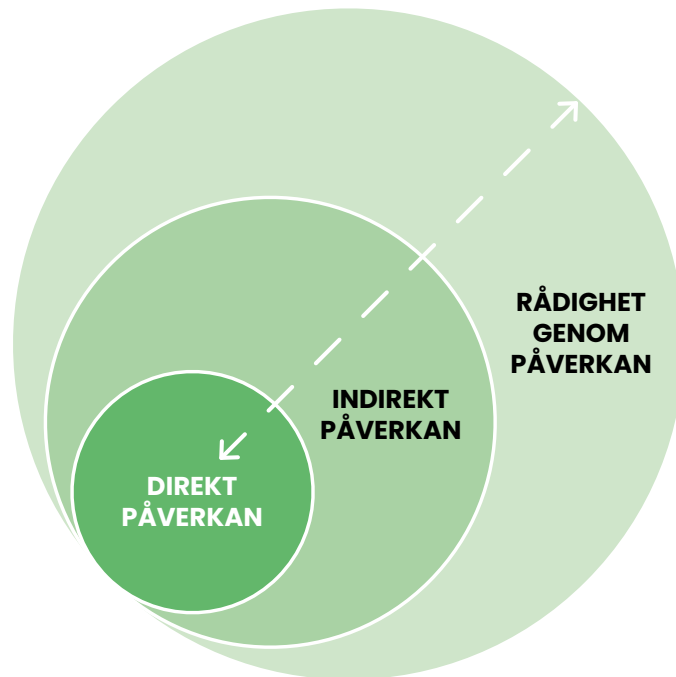
Energi och effekt produceras och nyttjas effektivt inom kommunkoncernens egen verksamhet, där rätt energi används på rätt plats vid rätt tillfälle utifrån ett framåtblickande systemperspektiv. *T.ex. nyttjande av lokaler, val av rese-sätt och drivmedel, arbetssätt (t.ex. ruttoptimering), leasade/egna fordon, samt produktion av el, värme, gas och eventuellt negativa utsläpp.*

INDIREKT PÅVERKAN

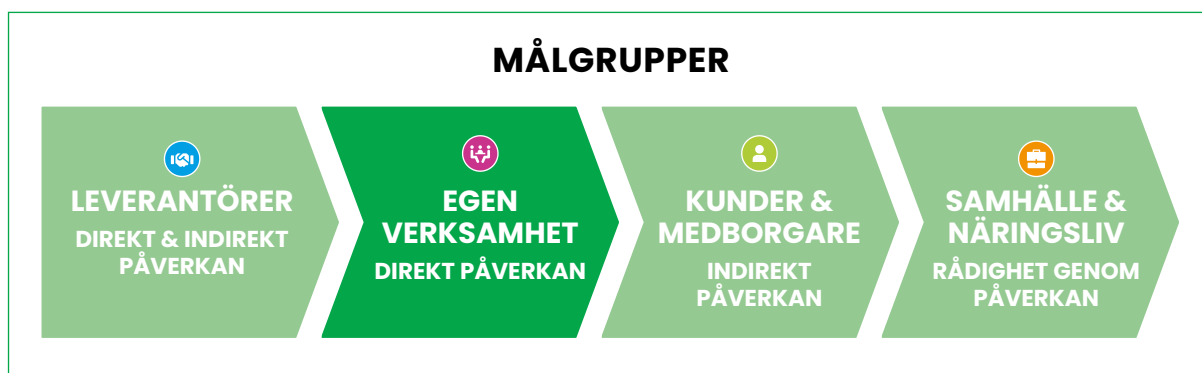
Skapa förutsättningar för Södertäljebor och andra aktörer att bidra till och nyttja robust och resurseffektiv energiförsörjning. *T.ex. möjliggöra för medarbetare att minska sina utsläpp (t.ex. pendlingsmöjligheter och arbeta hemifrån), genom stadsutveckling samt förändrad infrastruktur.*

RÅDIGHET GENOM PÅVERKAN

Påverka andra aktörer (regionalt, nationellt) för bibehållen och vidareutvecklad robust och resurseffektiv energiförsörjning. *T.ex. genom nätverk, samarbeten, forskningsprojekt.*

Figur 1. Kommunkoncernens möjlighet att påverka varierar.

Figur 2. Arbetet utgår från fyra målgrupper som på olika sätt kan bidra till det framtida önskade läget.

I energiplanen, precis som i miljö- och klimatstrategin, utgår arbetet från fyra målgrupper för att tydliggöra vilken roll, och därmed vilket ansvar och möjlighet kommunkoncernen har i arbetet med att förbättra miljön. De fyra målgrupperna är *leverantörer*, *egen verksamhet*, *kunder och medborgare* samt *samhälle och näringsliv*. Se Figur 2.

Leverantörer – med leverantörer avses i denna plan de aktörer som kommunkoncernen köper in tjänster och produkter av. Detta kan till exempel vara produkter som el, fjärrvärme, tekniklösningar och komponenter, konsulttjänster, fordonsbränslen m.m. Kommunkoncernen har möjlighet och förväntas påverka direkt i rollen som kravställare, när vi väljer vad vi ska köpa in för varor och tjänster till våra verksamheter. Området omfattar möjligheten till att öka de cirkulära flödena. Genom att efterfråga och avropa hållbara produkter och tjänster påverkar även kommunkoncernen marknaden indirekt att kunna leverera till en mer hållbar riktning. I arbetet med leverantörer är det viktigt att vara långsiktig och tydlig både avseende kravställningar och uppföljningar för att nå effekt av arbetet. Leverantörer handlar också om att medarbetare ska uppmuntras och erbjudas förutsättningar att föregå med gott exempel, t.ex. möjligheter till hemarbete och miljövänliga förmåner såsom elbilar, cyklar och energisnåla produkter.

Egen verksamhet – kommunkoncernen har en möjlighet att i den egna verksamheten direkt påverka vad som görs och på vilket sätt det görs och därigenom vara en förebild i hållbarhetsarbetet. Den egna verksamheten gäller allt från styrning och prioritering i planeringskedan till driftmässiga beslut som vid inköp av t.ex. fordon och arbetssätt. Kommunkoncernen är bland annat ägare av mark, fastigheter och anläggningar med möjligheter till direkt påverkan. Inom den egna verksamheten finns också uppdraget att planera staden och samhället. Beslut som fattas av kommunkoncernen speglar av sig på hur samhället kommer att utvecklas.

Kunder och medborgare – kommunkoncernen levererar varje dag mängder med tjänster och produkter till sina medborgare och kunder. Indirekt har kommunkoncernen en roll att påverka kunder och medborgare genom att erbjuda information, tjänster och produkter som svarar upp mot nationella och internationella energi – och klimatpolitiska mål, såsom Agenda 2030. Kommunkoncernen kan även indirekt påverka medborgare genom att planera och utveckla staden t.ex. genom utveckling av energirelaterad infrastruktur såsom elnät, fjärrvärmenät, kollektivtrafik, och utvecklad avfallshantering. Kommunkoncernen kan även möjliggöra för externa parter att utveckla och erbjuda lokala energilösningar som t.ex. lokal elproduktion och laddinfrastruktur. Ökad kunskap hos medborgare bidrar till beteendeförändringar som effektiv energianvändning och förståelse för energiomställningen. Kommunkoncernens styrka ligger i möjligheterna att skapa delaktighet och medvetenhet hos medborgare genom t.ex. utbildning och riktade insatser och förväntas bidra till att medborgare kan ta faktabaserade beslut. Inom kommunuppdraget ingår även att ha tillsyn och prövning av verksamheter som kan bidra till framdrift i dessa frågor.

Samhälle och näringsliv – omställningen av energisystemet sker på lokal, regional, nationell och internationell nivå och dessa nivåer är sammankopplade. För att möjliggöra den önskade utvecklingen av energisystemet på samtliga nivåer behöver hela samhället, såväl medborgare som näringsliv och andra intressenter, engageras. Genom att vara med i utvecklingen, utöver det som sker i den egna verksamheten och på den geografiska platsen, kan kommunkoncernen påverka samhällets syn på vad som är möjligt. Detta kan vara genom att starta, utveckla och medverka i partnerskap, samarbeten, innovationer samt att vara en pådrivande aktör gentemot nationella instanser, lagförslag mm.

STADSHUS STADSSCEN

Södertälje kommun

Besök: Stadshuset, Nyköpingsvägen 26, Södertälje

Tel: 08-523 010 00 (Kontaktcenter)

E-post: kontaktcenter@sodertalje.se

www.sodertalje.se